

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlarini bo'yicha prorektor

Alim Eсанov

Alim Eсанov

2024 yil 08 avgust

NORMAL FIZIOLOGIYA
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	900000-	Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910000-	Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	60910200-	Davolash ishi

TERMIZ – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Tibbiyot fakulteti
60910200 – Davolash ishi

Fan nomi:	<i>Normal fiziologiya</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	NFB26023
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	90
Ma'ruza	10
Amaliy mashg'ulotlar	32
Laboratoriya mashg'ulotlari	4
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	44
Kredit miqdori:	3
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fan(moduli)ni o'qitishdan maqsad – Funktsional tizim asosida salomatlikni taminlash va sog'lom organizmning ishlash mexanizmlarini, salomatlik diagnostikasini, ish qobiliyatini, individual funktsional faolligini bashorat qilish, ilmiy metodologik asoslarini shakllantirish, ko'nikmalarini egalash, bo'lajak UASH shifokor mutaxassisini davolash ishi yo`nalishi bo`yicha tayorlash.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Biologiya (BIO203)
2.	Kimyo (BIO204)
3.	Odam anatomiyasi (BIO205)

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jixatidan:</i>
TN1	- odam organizmi fiziologiyasining maqsad va vazifalarini, uning UASH faoliyatidagi ahamiyatini;

TN2	- organizm rivojlanishining ontogenezdagi bosqichlarini, tashqi muhitning turli sharoitlarida inson organizmi hayot faoliyati tamoyillari haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN3	-modulning maqsadi va vazifalarini, uning UASH ish faoliyatidagi ahamiyatini;
TN4	- funksiyalarni klinik tekshirishning eng asosiy usullarini, turli yoshdagi odamlarda organizm tizimlari me'yoriy faoliyati ko'rsatkichlarini;
	<i>Ko'nikmalar jixatidan:</i>
TN5	-barmoqdan qon olish,
TN6	-qon guruhlarini ABO tizimda aniqlash;
TN7	-rezus omilni aniqlash;
TN8	-sog'lom odam EKG sini tahlil qilish;
TN9	-Korotkov usuli bo'yicha arterial bosimni o'lchash

FAN MAZMUNI		
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M) 2-semestr: (10 soat).		Soat
M1	Fiziologiya fani, rivojlanishi va tibbiyotdagi ahamiyati. Qo'zg'aluvchan to'qimalardagi bioelektrik hodisalar.	2
M2	Asab tolalar fiziologiyasi. Sinapslar. Mushaklar fiziologiyasi. Skelet mushaklarining fiziologik xossalari.	2
M3	Gomeostaz . Organizmning biologik suyuqliklari. Qonning fizik-kimyoviy xossalari. Qonning shaklli elementlari.	2
M4	Trombositlar fiziologiyasi. Gemostaz. Qon guruhlari. Rezus-faktor	2
M5	Yurakning gemodinamik vazifasi. Yurak mushagining asosiy fiziologik xossalari. Gemodinamika asoslari. Arterial qon bosimi. Yurak faoliyati va tomirlar tonusining boshqarilishi.	2
	Jami:	10

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A) 2-semestr: (32 soat)		soat
A1	Fiziologiya moduli, rivojlanishi, tibbiyotdagi ahamiyati. Asosiy fiziologik tushunchalar va fiziologik tekshirish usullari. Organizmda funksiyalarning boshqarilishi.	2
A2	Qo'zg'aluvchan to'qimalarda bioelektrik hodisalar.	2
A3	Asab tolalari fiziologiyasi. Sinapslar fiziologiyasi	2
A4	Mushaklar fiziologiyasi. Skelet mushaklarining fiziologik xossalari.	2
A5	Gomeostaz. Organizmning biologik suyuqliklari. Qonning fizik-kimyoviy xossalari.	2
A6	Qonning shaklli elementlari. Eritrositlar fiziologiyasi.	2
A7	Leykotsitlar fiziologiyasi.	2

A8	Trombotsitlar fiziologiyasi. Qon ivish jarayonlarini o'rganish. Qon tomir-trombositar gemostaz. Koagulyatsion gemostaz.	2
A9	Gemotransfuziya. Qon guruhlari. Rezus omil. Qon quyish asoratlari.	2
A10	Yurakning gemodinamik vazifasi. Yurak mushagining asosiy fiziologik xossalari.	2
A11	Yurakning faoliyatini tekshirish. Yurak ish siklining fazalari.	4
A12	Yurak faoliyatini boshqarilishi. Yurak faoliyati boshqarilishining yurak ichi va yurakdan tashqari mexanizmlari.	2
A13	Gemodinamika asoslari. Arterial puls.	2
A14	Arterial bosim. Qonning arterial bosimini tekshirish usullarini o'rganish..	2
A15	Mikrosirkulyasiya tizimi. Tomirlar tonusining boshqarilishi	2
	Jami:	32

Laboratoriya mashg'ulotlari: (4-soat).

1	Gemotransfuziya. Qon guruhlari. Rezus omil. Qon quyish asoratlari.	2
2	Arterial bosim. Qonning arterial bosimini tekshirish usullarini o'rganish.	2
	Jami:	4

Mustaqil ta'lim (MT) 2-semestr uchun (44-soat).

1	Fiziologiyani fizika, kimyo, biologiya, anatomiya, gistologiya modullari bilan bog'liqligi. Sharq olimlari asarlarida organizm funksiyalari haqidagi tasavvurlar. Odam fiziologiyasi sohasida Ibn Sinoning merosi	2
2	Funksional tinch holat. Tibbiyotda organning funksional elementi. Bez to'qimasining elektrofiziologiyasi. Fiziologik elektroton xodisasi	2
3	Parabioz holati. Glial hujayralarning funksiyalari. Akson transporti Sinaps mediatorlarining umumiy tavsifi. Efapslar	2
4	Mushakning kuchi va ishi .Silliq mushaklar fiziologiyasi	2
5	Organizmning ekstravazal suyuqliklari.	2
6	Qon hosil qilish a'zolari bilan og'iz bo'shlig'i shilliq qavatini bog'liqligi	2
7	Organizmnda temir almashinishi .Qon pigmentlari..	2
8	Birlamchi antikoagulyantlar, Ikkilamchi antikoagulyantlar, Tibbiyotda qo'llanishi.	2
9	Qon hosil qilishning boshqarilishi.	4
10	Qon depolari. Limfa. Qon o'rnini bosuvchi suyuqliklar fiziologiyasi	4
11	Yurak avtomatiasining tabiati .	4

12	Koronar qon aylanishining xususiyati.QSH va QMH aniqlash usullari	4
13	Tibbiyotda qo‘llanadigan zamonaviy klinik usullari Exokardiografiya	4
14	Tibbiyotda qo‘llanadigan zamonaviy klinik usullari (UZI,dopplerografiya).	4
15	Boshqarishning yurak ichi (intrakardial) mexanizmlari va ekstrakardial mexanizmlari	4
	Jami	44

Asosiy adabiyotlar	
1.	Nishanova A.A. Fiziologiya. Toshkent. 2022 y.
2.	Alyaviya O.T. Nishanova A.A. va Qodirov Sh.K. Fiziologiya darslik. Toshkent. 2022 y.
3.	Alyaviya O.T. va boshq. Fiziologiya, Darslik. Toshkent. 2019 y.
4	Агаджанян Н.А., Власова И.Г., Урмакова Н.В., Торшин В.Т. Основы физиологии человека. Из –во.РУДН, М. 2014 г.
Qo‘shimcha adabiyotlar	
1.	Агаджанян Н.А. Атлас по нормальной физиологии. Москва. 2009 г
2.	Lauralee Sherwood . Fundamentals of Human Physiology., 4 E., USA. 2012 y.
3.	K Sembulingam PhD and Prema Sembulingam Jaypee Brothers, Essentials of Medical Physiology, Medical publishers(P)Ltd, 2012 y.
4.	Алявия О.Т, Яковенко В.И., Усманов Р., Скосырева О.В. Современные интерактивные методы обучения и контроля знаний студентов в подготовке врача общей практики. Ташкент, 2004. – 48 с..
5.	Алявия О.Т, Яковенко В.И. Деловые игры в учебном процессе кафедры норм.физиологии. Ташкент, 2003. - 36 с.
6.	Корнеева Л.И. Современные интерактивные методы обучения в системе повышение квалификации: зарубежный опыт. Университетское управление: практика и анализ. М, 2004; 4 (32). – с. 78-83.
7.	Проектирование и планирование педагогических технологий в медицине Учебно-методическое пособие под редакцией проф. Тешаева О.Р. Ташкент.: ТМА, 2010. – 139 с.
8.	Физиология сердечно-сосудистой системы. Д.Морман, Л.Хеллер, перев. с англ. М-С-П Минск 2000,-250с..

Internet saytlar:

11. <http://www.ziyonet.uz>
2. <http://www.edu.uz>
3. www.tma.uz
4. www.lex.uz
5. <https://studfiles.net/>
6. <http://www.normphys.chat.ru/metodich.html>;

7. http://www.physiology.ru/price_list.html;
8. http://www.physiology.ru/hb_main.html;
9. http://www.physiology.ru/hb_electron.html.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) A'lo baho (90-100) olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritilgan bo'lsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etgan bo'lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob berilgan bo'lsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;

b) Yaxshi baho (70-89) olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob berilgan bo'lsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

v) Qoniqarli baho (60-69) olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmas;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinmas;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz (0-59) baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmas;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmas;
- fanni bilmas.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Alimova Zebiniso Farxodjon qizi Kibriyev Behruz Abdurahmonovich
E-mail:	zebiniso_alimova@tues.uz kibriev1991@mail.ru
Tashkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti “Tibbiy fundamental fanlar” kafedrası
Taqrizchilar:	D.B.Adelbekova- TTA Odam anatomiya va Klinik anatomiya (OXTA) kafedrası t.f.d. professor. R.K Sultonov Termiz iqtisodiyot va servis universiteti “Tibbiy fundamental fanlar” kafedrası, Tibbiyot fanlari falsafa doktori (Phd)

Mazkur Sillabus “Tibbiy fundamental fanlar” kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

Mazkur Sillabus “Tibbiyot” fakultetining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

Mazkur Sillabus TISU universitet o‘quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 30-avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O‘quv-uslubiy bo‘lim boshlig‘i;

Z.To‘rayev.

Fakultet dekani:

B.Babamuratov.

Kafedra mudiri:

R.K.Sultonov

Tuzuvchi:

Z.F.Alimova

B.A. Kibriyev

